

номіка, право). – 2012. – № 4 (59). – С. 168-173.

4. Задирака Н. Ю. Адміністративне судочинство в Україні: актуальні проблеми / Н. Ю. Задирака // Форум права. – 2012. – № 3. – С. 277-281.

5. Ситніков О. Ф. Адміністративне судочинство як форма захисту прав, свобод та інтересів людини і громадянина / О. Ф. Ситніков // Право і безпека. – 2013. – № 1 (48). – С. 86-90.

6. Роженко Д. В. Поняття й ознаки адміністративного судочинства та місце у ньому письмового провадження / Д. В. Роженко // Форум права. – 2013. – № 1. – С. 831-836.

Вітвіцький Сергій Сергійович

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри загальноправових дисциплін,
член правління Дніпропетровської обласної організації
«Асоціація українських правників»

Нетяга Максим Ігорович

студент факультету № 4

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ДОКАЗУВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ

На даному етапі розвитку української держави, реформ її правової та судової систем, а також виборчого законодавства, як ніколи постає актуальним питання про створення досконалого законодавства для належного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, інших суб'єктів при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства. Якісний та дієвий судовий захист прямо залежить від того, як повно і всебічно будуть з'ясовані обставини справи, підтверджені належними та допустимими доказами. Саме тому необхідним є всебічне наукове і практичне дослідження доказів та процедури по доказуванню в адміністративному судочинстві, зокрема в актуальних на даний момент адміністративних справах, пов'язаних з виборчим процесом

Доказами в адміністративному судочинстві є будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення осіб, які беруть участь у справі, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються судом на підставі пояснень сторін, третіх осіб та їхніх представників, показань свідків, письмових і речових доказів, висновків експертів.

Обов'язок доказування покладено на сторони адміністративного процесу. Проте в адміністративних справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок доказування правомірності свого рішення покладається на відповідача.

У випадках, коли особа, яка бере участь у справі, не може самостійно надати докази, суд сприяє в реалізації цього обов'язку і витребує необхідні докази, адже тягар збирання доказів, на відміну від цивільного судочинства, лежить не лише на сторонах. В адміністративному судочинстві позивачем, як правило, є фізична чи юридична особа, а значна частина доказового матеріалу знаходиться у відповідача – суб'єкта владних повноважень, що не сприяє позивачеві у збиранні необхідних доказових матеріалів. До того ж невідомий у бюрократичному механізмі громадянин погано орієнтується у тому, які докази можуть підтвердити обставини, на які він посилається. У зв'язку з цим на суб'єкта владних повноважень покладено обов'язок надати суду всі наявні у нього документи та матеріали, які можуть бути використані як докази у справі. Збирання доказів у провадженнях у сфері управління також покладені на суб'єкта владних повноважень за винятком випадків, коли суб'єкт звернення і заінтересована особа доводять обставини, які є підставою для обґрунтування його вимоги чи заперечення.

В адміністративно-деліктних провадженнях збирання доказів, їх оцінка теж покладена на орган чи посадову особу, уповноважених розглядати і вирішувати справи про адміністративні правопорушення. Наприклад, складання протоколу про адміністративні правопорушення, який фіксує вчинення правопорушення і є джерелом доказів, здійснюється за відповідною формою і змістом, встановленими законодавством уповноваженими на те посадовими чи службовими особами.

Джерела доказів у адміністративному процесі суттєво не відрізняються від тих, що прийняті у цивільному чи кримінальному процесі. Тому теорія доказів у адміністративному процесі, її основні положення певною мірою можуть бути запозичені із загальної теорії доказів з урахуванням, звичайно, особливостей адміністративних проваджень.

КАС встановлює способи збору доказів: пояснення осіб, які беруть участь в адміністративній справі, показання свідків, письмові та речові докази, висновки експертів.

КАС передбачає такий порядок дослідження доказів. Після доповіді у справі суд першочергово заслуховує пояснення позивача та третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо спору і бере участь на стороні позивача, пояснення відповідача та третьої особи, яка не заявляє самостійні вимоги щодо спору і бере участь на стороні відповідача, а також пояснення третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо спору. Суд після пояснень сторін, третіх осіб заслуховує пояснення їхніх представників. Подальший порядок дослідження доказів визначається судом залежно від характеру спірних правовідносин і в разі необхідності може бути змінений.

Метою оцінки доказів є встановлення належності, допустимості, достовірності кожного доказу окремо, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності.

Предмет доказування КАСом визначається як обставини, якими обґрунтовуються позовні вимоги чи заперечення або які мають інше значення для вирішення справи (причини порушення строку для звернення до суду тощо) та які належить встановити при ухваленні судового рішення.

Враховуючи вище сказане можна зробити висновок про те, що доказування в адміністративному процесі являє регламентовану КАСУ діяльність особами, які беруть участь у справі, для збору, дослідження та оцінки доказів, якими обґрунтовуються вимоги чи заперечення або які мають інше значення для вирішення справи.

---

1. Лях Н. Л. Отримання, дослідження та оцінка доказів в адміністративному судочинстві / Н. Лях // Актуальні проблеми держави і права. – 2007. – Вип. 35. – С. 312-316.

2. Тарануха В. П. Практичні аспекти діяльності адміністративних судів з розгляду справ, пов'язаних з виборчим процесом / В. П. Тарануха, В. В. Гордєєв // Науковий вісник Чернівецького університету. Вип. 427. Правознавство. – 2007. – С. 68-72.

3. Колпаков В. К. Докази та доказування в адміністративному судочинстві : монографія / В. К. Колпаков, В. В. Гордєєв. – Київ ; Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2009. – 128 с.

Вітвіцький Сергій Сергійович

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри загальноправових дисциплін,
член правління Дніпропетровської обласної організації
«Асоціація українських правників»

Резун Тетяна Сергіївна

студентка факультету № 2
заочного навчання цивільних осіб ННІ ПОЗН

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

КОДИФІКАЦІЯ ВИБОРЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Досвід проведення виборчих кампаній у нашій державі засвідчив, що чинне виборче законодавство України багато в чому не відповідає загальноприйнятим міжнародним стандартам, не забезпечує потреб суб'єктів виборчого процесу. Традиційно перед кожними новими виборами приймаються або змінюються виборчі закони, тобто маємо постійне перебування у пошуку найкра-